

Vrijstellingenbeleid

2022-2023

Centrale Examencommissie

Versiebeheer

Titel	Vrijstellingenbeleid 2022-2023
Versienummer	1.0
Vastgesteld door	Centrale Examencommissie op 7-9-2022
Eigenaar	Centrale Examencommissie
Herzien voor	1-8-2023

Inhoud

1	Algemeen geldende regels	4
2	Vrijstelling generieke examens	5
2.1.	Nederlands	6
2.2.	Engels	7
2.3.	Rekenen	8
2.4.	Generieke examens en keuzedelen	8
3	Vrijstelling keuzedelen	9
4	Vrijstelling beroepsspecifieke examens	10

1 Algemeen geldende regels

- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling verlenen van het afleggen van een examenonderdeel of een deel daarvan op verzoek van de student.
- Een vrijstelling kan gegeven worden op basis van een bewijsstuk van de student: bijvoorbeeld een diploma, een resultatenlijst, een certificaat, een getuigschrift of een instellingsverklaring.
- De student dient de bewijsstukken tijdig aan te leveren (bij start opleiding of bij verandering van crebo).
- De Centrale Examencommissie beslist met ten minste inachtneming van de wettelijk vastgestelde eisen voor de kwalificatie, de keuzedelen en voor de vaststelling van de uitslag. Dit betekent dat de student ten alle tijden met de gegeven vrijstelling moet kunnen slagen voor de nieuwe opleiding.
- De Centrale Examencommissie beslist of de vrijstelling betrekking heeft op het gehele examenonderdeel, dan wel in voorkomend geval op het centraal examen, het instellingsexamen dan wel een deel van het instellingsexamen, of een deel van het beroepsgericht examen.
- De Centrale Examencommissie verleent vrijstelling van het examenonderdeel Nederlands, rekenen of Engels of een deel daarvan, indien zij vaststelt dat de student reeds eerder examen heeft afgelegd op ten minste hetzelfde niveau als vastgesteld voor de beroepsopleiding:
 - Als examenonderdeel van een andere beroepsopleiding, of van dezelfde beroepsopleiding bij een andere instelling; of
 - Als eind- of staatsexamen of deeleindexamen zoals vastgesteld voor havo of vwo.
- Indien de Centrale Examencommissie vrijstelling verleent, telt de eerder behaalde waardering mee voor de eindwaardering.
- Indien een student van crebo wisselt moet een vrijstelling worden aangevraagd voor de behaalde examenonderdelen.

2 Vrijstelling generieke examens

Naast de algemeen geldende regels, geldt voor het verlenen van vrijstelling van generieke examens de volgende aanvullende regels:

- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven voor het centraal examen en/of (onderdelen van) het instellingsexamen.
- De Centrale Examencommissie kan vrijstelling geven voor een generiek examenonderdeel wanneer hiervoor eerder examen is gedaan, gebaseerd op of geijkt aan de referentieniveaus en als onderdeel van een mbo, havo- of vwo-opleiding. Dit betekent ook dat de Centrale Examencommissie op basis van een vmbo-diploma vrijstelling kan geven, mits de student het examen Nederlandse taal, Engels of rekenen heeft afgelegd op het niveau van havo of vwo.
- In onderstaande tabel is weergegeven welk studiejaar de resultaten op de diploma's gebaseerd zijn op de referentieniveaus en waarbij de Centrale Examencommissie dus vrijstelling kan geven.

Invoering examinering	Mbo	Havo/vwo
Nederlands 3F	2014-2015	2013-2014
Nederlands 2F	2015-2016	Vrijstelling niet mogelijk
Rekenen 3F	2015-2016	2013-2014
Rekenen 2F	2016-2017	Vrijstelling niet mogelijk
Engels	2017-2018	2009/2010

- De Centrale Examencommissie kan een student vrijstelling geven op basis van een eerder afgelegd ER-examen.
- Indien een student afstroomt van niveau 4 naar niveau 3, kan de student een vrijstelling krijgen voor alleen 3F.
 - Als de student daarna het centraal examen en alle onderdelen van het instellingsexamen ook op niveau 3F doet, kan het resultaat worden overgenomen.
 - Als de student alle overige onderdelen op niveau 2F doet, kan het resultaat voor bijvoorbeeld schrijven 3F als 2F resultaat worden meegenomen bij de bepaling van het eindresultaat.

2.1. Nederlands

- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven op basis van een eerder resultaat Nederlandse taal behaald voor referentieniveau 2F of 3F op het mbo.
- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven op basis van een eerder resultaat Nederlandse taal behaald voor referentieniveau 3F op het voorgezet onderwijs (vo).
- Bij vrijstelling in niveau 3 op basis van het resultaat voor Nederlands 2F (niveau 2), waarbij cijferdifferentiatie is toegepast, geldt dat het resultaat inclusief cijferdifferentiatie het uitgangspunt is voor vrijstelling. Dit resultaat is ook het resultaat dat op de resultatenlijst van de huidige opleiding komt te staan.
- Indien een student afstroomt van niveau 3 naar niveau 2 en het resultaat is nog niet vastgesteld, dan mag cijferdifferentiatie worden toegepast. Dit betekent dat de student die afstroomt van niveau 3 naar niveau 2 een vrijstelling kan krijgen voor een onderdeel met het minimale resultaat van 4.5 (indien er cijferdifferentiatie wordt toegepast, wordt het resultaat binnen niveau 2 een 6.0). Als er sprake is van vrijstelling en het cijfer is dus al vastgesteld, kan er geen cijferdifferentiatie meer worden toegepast.

Instroom (of wisselen van opleiding binnen hetzelfde niveau)

Niveau van instroom	Benodigd niveau	Voorwaarde voor vrijstelling
niveau 2	2F	Resultaat examen Nederlands mbo 2F met minimaal een 5,5
niveau 3	2F	Resultaat examen Nederlands mbo 2F met minimaal een 5,5
niveau 4	3F	Resultaat examen Nederlands mbo 3F met minimaal een 5,5 of vmbo/havo/vwo diploma met eindexamenvak Nederlandse taal behaald met minimaal een 6

Er kan vrijstelling worden verleend voor:

- Centraal Examen (lezen en luisteren) en/of
- Instellingsexamen (schrijven, spreken en gesprekken voeren) als het gemiddelde minimaal een 5,5 is

Bij interne wisseling is het mogelijk om een vrijstelling te verlenen per onderdeel (schrijven, spreken of gesprekken voeren) aanleveren indien het resultaat per onderdeel Nederlands 2F is minimaal een 5,5.

Doorstroom binnen Aeres MBO

Examen afgelegd op	Doorstroom	Vrijstelling mogelijk voor
2F (met minimaal 5,5)	Niveau 1 → 2	2F
2F (met minimaal 6,5)	Niveau 2 → 3	2F
3F (met minimaal 5,5)	Niveau 3 → 4	3F
3F (met minimaal 5,5)	Niveau 4 → 4	3F

Bij doorstroom van niveau 1 → 2 en van niveau 3 → 4 kan vrijstelling worden verleend voor:

- Centraal Examen (lezen en luisteren) en/of
- Instellingsexamen (schrijven, spreken en gesprekken voeren) als het gemiddelde minimaal een 5,5 is.

Bij doorstroom van niveau 2 → 3 kan vrijstelling worden verleend voor:

- Centraal Examen (lezen en luisteren) met een resultaat van minimaal 6,5 en/of
- Instellingsexamen (schrijven, spreken en gesprekken voeren) als het gemiddelde minimaal een 6,5 is.

Bij interne doorstroom is het mogelijk om een vrijstelling te verlenen per onderdeel (schrijven, spreken of gesprekken voeren) aanleveren indien het resultaat per onderdeel Nederlands 2F is minimaal een 5,5 (of 6,5 bij doorstroom van niveau 2 → 3)

Examen afgelegd op	Afstroom	Vrijstelling mogelijk voor
2F	Niveau 2 → 1	2F
2F	Niveau 3 → 2	2F
3F	Niveau 4 → 3	2F (incl. aanvraag examinering hoger niveau)
	Niveau 4 → 2	2F (incl. aanvraag examinering hoger niveau)

Een student niveau 4 kan bij afstroom vrijstelling aanvragen voor generiek 2F òf keuzedeel 3F.

2.2. Engels

- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven op basis van een eerder resultaat Engels behaald op basis van een havo- of vwo-diploma.
 - Wanneer een vrijstelling wordt gevraagd voor Engels dan geldt dat vrijstelling kan worden gegeven op basis van een havo-diploma voor niveau B1.
 - Wanneer een vrijstelling wordt gevraagd voor Engels dan geldt dat vrijstelling kan worden gegeven op basis van een vwo-diploma voor niveau B2¹.
- Om te kunnen beoordelen of de student op basis van een havo- of vwo-diploma voor (gedeeltelijke) vrijstelling in aanmerking komt, is het aan te bevelen om te onderzoeken hoe de instellingsexamens zijn afgenomen en eventueel een PTA op te vragen. De niveaus die in de handreikingen van de SLO worden genoemd zijn namelijk geen eisen, maar ambities. De Centrale Examencommissie moet dus kijken of de studenten over het juiste niveau beschikken.

Instroom

Niveau van instroom	Niveau examen	Voorwaarde voor vrijstelling
Havo/vwo	Centraal Examen Engels B1 Instellingsexamen Engels A2	Eindexamenvak Engels is behaald met minimaal een 6

Doorstroom

Doorstroom	Niveau examen	Voorwaarde voor vrijstelling
Niveau 4 → 4	Centraal Examen Engels B1	Het resultaat van Engels B1 lezen en luisteren is minimaal een 5,5.
	Instellingsexamen Engels A2	Het gemiddeld eindresultaat van Engels A2 (schrijven, spreken of gesprekken voeren) is minimaal een 5,5. Indien een student een deelresultaat (met minimaal 5,5,) kan aanleveren, kan een vrijstelling per onderdeel verleend worden.

¹ Zie voor de onderliggende bewijslast over de niveaus van het centraal examen de [syllabus Engels havo](#) en [de syllabus Engels vwo](#), par. 2.1. De niveaus voor de instellingsexamens staan in de [handreiking schoolexamen](#) moderne vreemde talen van de SLO, par. 5.3.

2.3. Rekenen

Vanaf 2022-2023 wordt rekenen geëxamineerd op rekenniveau 2, 3 en 4.

De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven op basis van:

- behaald resultaat voor referentieniveau 2F of 3F op het mbo;
- een eerder resultaat rekenen behaald voor referentieniveau 3F op het vo².

Instroom

Niveau van instroom	Benodigd rekenniveau	Voorwaarde voor vrijstelling
niveau 2	Rekenniveau 2	Resultaat examen rekenen MBO 2F met minimaal een 5,5
niveau 3	Rekenniveau 3	Resultaat examen rekenen MBO 2F met minimaal een 5,5
niveau 4	Rekenniveau 4	Resultaat examen rekenen MBO 3F met minimaal een 5,5 of Resultaat rekentoets HAVO 3F

Studenten die instromen in ouder cohort (leerjaar 2 of 3) kunnen vrijstelling krijgen voor 2F of 3F.

Doorstroom binnen Aeres MBO

Examen afgelegd op	Doorstroom	Vrijstelling mogelijk voor
2F (met minimaal 5,5)	Niveau 1 → 2	Rekenniveau 2
	Niveau 2 → 3	Rekenniveau 3
3F (met minimaal 5,5)	Niveau 3 → 4	Rekenniveau 4

Studenten die doorstromen in ouder cohort (leerjaar 2 of 3) kunnen vrijstelling krijgen voor 2F of 3F.

Afstroom binnen Aeres MBO

Examen afgelegd op	Afstroom	Vrijstelling mogelijk voor
2F	Niveau 3 → 2	Rekenniveau 2 (incl. aanvraag examinering hoger niveau)
3F	Niveau 4 → 3	Rekenniveau 3 (incl. aanvraag examinering hoger niveau)
	Niveau 4 → 2	Rekenniveau 2 (incl. aanvraag examinering hoger niveau)

2.4. Generieke examens en keuzedelen

Met een voldoende behaald keuzedeel Nederlands, Engels of rekenen kan een student die van een niveau 3 opleiding naar een niveau 4 opleiding gaat vrijstelling krijgen in zijn vervolgopleiding voor de generieke examenonderdelen Nederlandse taal, Engels of rekenen.

Behaald onderdeel	Vrijstelling voor
K0071 Nederlands 3F	Nederlands 3F generiek
K0802 Engels A2/B1	Engels A2/B1 generiek
K0803 Engels B1/B2	Engels A2/B1 generiek K0308 Engels B1/B2
K0089 Rekenen 3F	Rekenen 3F generiek (indien student voor 2022-2023 is gestart)
K1130 Rekenen 3F	Rekenen 3F generiek (indien student voor 2022-2023 is gestart)

² Een voldoende voor wiskunde geldt niet als bewijs van het referentieniveau 3F.

3 Vrijstelling keuzedelen

Voorwaarden voor vrijstelling

- De Centrale Examencommissie kan een student vrijstelling geven op basis van een eerder met een voldoende/5,5 behaald keuzedeel.
- Er wordt geen vrijstelling verleend voor een keuzedeel dat gekoppeld is aan een lager niveau dan waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd.
- De Centrale Examencommissie kan een student bij uitstroom naar een lager niveau een vrijstelling geven op basis van een onvoldoende resultaat van het keuzedeel, zodat de student ook aan de keuzedeelverplichting van deze opleiding voldoet (geldt voor studenten die zijn gestart voor cohort 2020 en waarvoor de compensatieregeling keuzedelen niet geldt).
- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven indien het keuzedeel aan beide opleidingen is gekoppeld. Indien een keuzedeel niet gekoppeld is aan de 'nieuwe' opleiding, dient de student een verzoek voor het 'volgen' van een niet gekoppeld keuzedeel in. Indien er geen ondoelmatige overlap met de kwalificatie is, kan de Centrale Examencommissie een vrijstelling geven.
- Indien de student een keuzedeel heeft behaald waarvan de eisen gelijk zijn aan de eisen van een onderdeel van de kwalificatie waar de student naar doorstroomt, dan kan de student een vrijstellingsaanvraag doen voor het examen van het betreffende onderdeel van de kwalificatie. (Binnen een opleiding kan vrijstelling op basis van een keuzedeel niet meetellen voor invulling van een deel van de kwalificatie én voor invulling van de keuzedeelverplichting.)

Keuzedeelverplichting en compensatieregeling

- Bij doorstroom geldt (opnieuw) de keuzedeelverplichting behorend bij de opleiding.
- Indien een student een vrijstelling aanvraagt op basis van een extern diploma (bijvoorbeeld t-rijbewijs) of onderdeel van een kwalificatie, wordt dit resultaat niet meegerekend in de compensatieregeling keuzedelen. In beide gevallen is er geen examenresultaat en kan het resultaat dus ook niet meegerekend worden. Indien het een vrijstelling op basis van eerder behaald keuzedeel is en er dus een examenresultaat aanwezig is, wordt dit examenresultaat wel meegerekend in de compensatieregeling.

Vermelding keuzedeel op resultatenlijst

In het geval van een vrijstelling wordt opnieuw het resultaat van het keuzedeel opgenomen op de resultatenlijst en eventueel vermeld dat het een vrijstelling betreft. Deze resultaten worden bij diplomeren of uitschrijven opnieuw aan DUO geleverd.

Aan te leveren bewijsstuk

Vrijstelling voor keuzede(e)l(en) kan worden toegekend aan de student, als de student in het bezit is van:

- Een met een voldoende (minimaal 5,5 of waarde voldoende) eindresultaat voor een keuzedeel;
- Een certificeerbare eenheid verkregen op grond van met succes afgeronde examens;
- Een certificaat van een keuzedeel, dat met een voldoende is afgesloten.

4 Vrijstelling beroepsspecifieke examens

Naast de algemeen geldende regels, geldt voor het verlenen van vrijstelling van beroepsspecifieke examens de volgende aanvullende regels:

- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven op kerntaakniveau.
- De Centrale Examencommissie kan een vrijstelling geven op werkprocesniveau, mits het resultaat op werkprocesniveau achterhaald kan worden.
- De Centrale Examencommissie bepaalt of het examenonderdeel waar vrijstelling voor wordt gegeven gelijkwaardig is aan het niveau en de inhoud van het kwalificatiedossier.

Aan te leveren bewijsstuk

Vrijstelling voor beroepsspecifieke examens kan worden toegekend aan de student, als de student in het bezit is van:

- Een met een voldoende (minimaal 6 of waarde voldoende) eindresultaat voor een kerntaak;
- Een certificeerbare eenheid verkregen op grond van met succes afgeronde examens;
- Een certificaat van een keuzedeel, dat met een voldoende is afgesloten.

© Stichting Aeres Groep. Alle rechten
voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige
andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van Aeres.

Postbus 245, 6710 BE Ede
Bovenbuurtweg 27, 6717 XA Ede
088 020 7020
aeresmbo.nl
mbo@aeres.nl